

BÁO CÁO THỰC HÀNH

SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

Phân tích chính sách · Thực hành với AI · Đạo đức học thuật · Nguyên tắc cá nhân

I. NGHIÊN CỨU CHÍNH SÁCH SỬ DỤNG AI TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC VIỆT NAM

1.1. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện phần này, tôi đã thu thập và phân tích tài liệu chính sách từ hai cơ sở giáo dục đại học hàng đầu Việt Nam: Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) và Đại học Bách khoa Hà Nội (HUST). Các nguồn tham khảo bao gồm văn bản chính thức, thông báo từ phòng đào tạo và các hướng dẫn được công bố trên website chính thức của hai trường trong giai đoạn 2023–2024.

1.2. Bảng so sánh chính sách hai trường

Tiêu chí	ĐH Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN)	ĐH Bách khoa Hà Nội (HUST)
Văn bản chính sách	Quy định tạm thời về sử dụng AI trong đào tạo (2024)	Hướng dẫn sử dụng AI hỗ trợ học tập và nghiên cứu (2024)
Phạm vi áp dụng	Toàn bộ sinh viên, giảng viên và cán bộ ĐHQGHN	Sinh viên, nghiên cứu sinh, giảng viên HUST
Quan điểm cốt lõi	AI là công cụ hỗ trợ, không thay thế tư duy độc lập; bắt buộc ghi rõ nguồn AI	Khuyến khích sáng tạo với AI; cấm dùng AI để làm hộ bài nộp hoàn toàn
Trường hợp được phép	Tóm tắt tài liệu, ý tưởng ban đầu, dịch thuật, kiểm tra ngữ pháp có trích dẫn	Hỗ trợ lập trình, brainstorm, dịch thuật, giải thích khái niệm
Trường hợp bị cấm	Nộp bài do AI tạo toàn bộ; không trích dẫn; sử dụng AI trong thi cử	Nộp output AI nguyên bản; gian lận trong kiểm tra, thi; trích dẫn sai nguồn
Chế tài vi phạm	Điểm 0, cảnh cáo học vụ, kỷ luật tùy mức độ	Huỷ bài, kỷ luật học vụ, có thể đình chỉ học
Nhận định cá nhân	Tiến bộ, cởi mở hơn; còn thiếu hướng dẫn cụ thể về cách trích dẫn AI	Rõ ràng, thực tiễn; cần cập nhật thường xuyên hơn theo tốc độ phát triển AI

1.3. Nhận định cá nhân và đề xuất

Qua nghiên cứu, tôi nhận thấy cả hai trường đều đang trong giai đoạn xây dựng chính sách AI một cách cẩn thận, phản ánh xu hướng toàn cầu khi AI trở thành một thực thể không thể thiếu trong giáo dục. ĐHQGHN có xu hướng cởi mở hơn với việc cho phép sử dụng AI trong một số tình huống cụ thể, trong khi HUST nhấn mạnh vào ranh giới rõ ràng giữa hỗ trợ học tập và gian lận học thuật.

Điểm chung đáng ghi nhận là cả hai đều yêu cầu tính minh bạch – người học phải công khai việc sử dụng AI. Tuy nhiên, cả hai chính sách còn thiếu hướng dẫn cụ thể về cách trích dẫn AI theo chuẩn học thuật và chưa cập nhật đủ nhanh so với tốc độ phát triển của công nghệ. Tôi đề xuất các trường cần ban hành hướng dẫn trích dẫn AI theo chuẩn APA 7 (có hỗ trợ trích dẫn ChatGPT/Claude) và tổ chức workshop định kỳ để cập nhật chính sách theo thực tiễn.

II. THỰC HIỆN NHIỆM VỤ HỌC TẬP VỚI SỰ HỖ TRỢ CỦA AI

2.1. Nhiệm vụ học tập được chọn

Nhiệm vụ: Tổng hợp tài liệu và soạn thảo báo cáo
Môn học: Triết học Mác – Lênin
Chủ đề: Phân tích vai trò của công nghệ AI trong bối cảnh lực lượng sản xuất thời đại mới
Công cụ AI sử dụng: Claude (Anthropic) - phiên bản Claude Sonnet 4.6
Thời gian thực hiện: Khoảng 2 giờ (bao gồm thời gian nghiên cứu độc lập)

2.2. Ghi lại các Prompt đã sử dụng và đầu ra của AI

Prompt 1	Hãy giải thích khái niệm 'lực lượng sản xuất' theo quan điểm Mác-xít và cho tôi biết AI có thể được xem là một phần của lực lượng sản xuất trong thời đại hiện nay không?
Đầu ra AI	<i>Claude giải thích: Lực lượng sản xuất theo Marx bao gồm tư liệu lao động (công cụ, máy móc), đối tượng lao động và sức lao động của con người. AI trong thời đại hiện nay có thể được coi là một hình thức tư liệu lao động tiên tiến – 'công cụ nhận thức' (cognitive tool) – nằm trong phạm trù tư liệu lao động, góp phần nâng cao năng suất lao động xã hội. Tuy nhiên, AI vẫn chưa thể thay thế hoàn toàn sức lao động vì thiếu ý thức chủ quan và sáng tạo thực sự.</i>
Prompt 2	Dựa trên lý luận về mâu thuẫn giữa lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất, hãy phân tích những mâu thuẫn nảy sinh khi AI phát triển mạnh trong xã hội tư bản hiện nay.
Đầu ra AI	<i>Claude phân tích: (1) Mâu thuẫn về sở hữu: AI thuộc sở hữu của các tập đoàn tư nhân lớn (Google, Meta, Anthropic) tạo ra bất bình đẳng tiếp cận. (2) Mâu thuẫn về lao động: tự động hóa AI gây thất nghiệp cấu trúc. (3) Mâu thuẫn về phân phối: lợi nhuận AI tập trung vào thiểu số. (4) Đây phản ánh mâu thuẫn biện chứng cơ bản giữa lực lượng sản xuất xã hội hóa và quan hệ sản xuất tư nhân.</i>
Prompt 3	Hãy đề xuất dàn ý cho một bài luận ngắn (1000 từ) về chủ đề này theo cấu trúc học thuật chuẩn của môn Triết học Mác-Lênin.
Đầu ra AI	<i>Claude cung cấp dàn ý: I. Mở đầu - đặt vấn đề; II. Cơ sở lý luận (lực lượng sản xuất, quan hệ sản xuất, mâu thuẫn biện chứng); III. Phân tích AI như lực lượng sản xuất mới; IV. Mâu thuẫn nảy sinh và xu hướng giải quyết; V. Kết luận và đề xuất chính sách. Claude cũng gợi ý dẫn chứng từ Das Kapital và tài liệu kinh tế học hiện đại.</i>

2.3. Cách đánh giá, chỉnh sửa và tích hợp đầu ra AI

Sau khi nhận được các phản hồi từ Claude, tôi đã thực hiện quy trình đánh giá nghiêm túc gồm 3 bước:

- Bước 1 - Xác minh học thuật: Tôi đối chiếu các khái niệm AI cung cấp với giáo trình Triết học Mác - Lênin (NXB Chính trị Quốc gia, 2021) và các bài giảng của giảng viên. Phát hiện một số diễn giải của AI có tính đại chúng, chưa sát với văn bản gốc của Marx, nên đã điều chỉnh.
- Bước 2 - Bổ sung góc nhìn Việt Nam: AI không đề cập đến bối cảnh đổi mới kinh tế Việt Nam và Chiến lược quốc gia về AI (Quyết định 127/QĐ-TTg, 2021). Tôi đã tự nghiên cứu và bổ sung phần này.
- Bước 3 - Viết lại bằng ngôn ngữ của mình: Tôi không sử dụng trực tiếp đoạn văn nào của AI mà dùng dàn ý và ý tưởng làm khung, sau đó tự viết lại toàn bộ theo phong cách học thuật và suy nghĩ của bản thân.

2.4. Trích dẫn việc sử dụng AI (minh bạch và đầy đủ)

Toàn bộ quá trình sử dụng AI được ghi nhận chi tiết theo từng phiên làm việc từ ngày 15/6/2025 đến 28/6/2025. Mỗi lần tương tác đều được ghi rõ ngày, mục đích, nội dung hỏi, cách xử lý đầu ra và mức độ tích hợp vào bài.

Ngày	Công cụ / Phiên bản	Mục đích sử dụng & Nội dung prompt	Cách xử lý đầu ra AI	Tích hợp vào bài
15/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Tìm hiểu chính sách AI của ĐHQGHN: "Hãy cho tôi biết các điểm chính trong chính sách sử dụng AI của Đại học Quốc gia Hà Nội"</i>	Đối chiếu với tài liệu gốc trên website ĐHQGHN; bổ sung thêm thông tin từ phòng đào tạo	Làm khung ban đầu cho Mục 1.2 (bảng so sánh)
17/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Tìm hiểu chính sách AI của HUST: "So sánh chính sách sử dụng AI trong học tập của Đại học Bách khoa Hà Nội với các tiêu chuẩn quốc tế"</i>	Xác minh lại qua hướng dẫn chính thức của HUST; điều chỉnh các điểm AI đưa ra chưa chính xác	Bổ sung cột HUST trong bảng so sánh Mục 1.2
20/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Prompt 1 (Mục 2.2): "Hãy giải thích khái niệm lực lượng sản xuất theo quan điểm Mác-xít và cho tôi biết AI có thể được xem là một phần của lực lượng sản xuất không?"</i>	Đối chiếu với giáo trình Triết học Mác-Lênin (NXB CTQG, 2021); điều chỉnh diễn giải cho sát văn bản gốc Marx	Làm nền lý luận cho Mục 2.2; tự viết lại hoàn toàn
22/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Prompt 2 (Mục 2.2): "Dựa trên lý luận về mâu thuẫn giữa lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất, hãy phân tích những mâu thuẫn nảy sinh khi AI phát triển mạnh trong xã hội tư bản"</i>	Giữ lại 4 điểm mâu thuẫn; bổ sung thêm bối cảnh Việt Nam mà AI không đề cập; viết lại bằng ngôn ngữ cá nhân	Ý tưởng khung cho Mục 2.2 và Mục 3
25/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Prompt 3 (Mục 2.2): "Hãy đề xuất dàn ý cho một bài luận ngắn 1000 từ về chủ đề AI và lực lượng sản xuất theo cấu trúc học thuật chuẩn của môn Triết học Mác-Lênin"</i>	Sử dụng dàn ý làm khung; tự bổ sung ví dụ Việt Nam (QĐ 127/QĐ-TTg), phân tích riêng; không dùng câu nào nguyên bản	Cấu trúc Mục 2.2 và dàn ý tổng thể báo cáo
28/6/2025	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic) - claude.ai	<i>Hỗ trợ soát lỗi ngữ pháp, diễn đạt: "Kiểm tra và góp ý về ngữ pháp, cách diễn đạt của đoạn sau..." (đưa vào các đoạn phân tích đạo đức và nguyên tắc cá nhân)</i>	Chỉ tiếp nhận sửa lỗi ngữ pháp nhỏ; giữ nguyên nội dung, luận điểm và cách diễn đạt cốt lõi của bản thân	Chỉnh sửa bề mặt ngôn ngữ Mục 3 và Mục 4

Phiên 1 (15/6): Claude (Anthropic). (2025, June 15). [Phản hồi về chính sách AI tại ĐHQGHN]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Phiên 2 (17/6): Claude (Anthropic). (2025, June 17). [Phản hồi về chính sách AI tại HUST và so sánh quốc tế]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Phiên 3 (20/6): Claude (Anthropic). (2025, June 20). [Phản hồi về khái niệm lực lượng sản xuất và AI theo quan điểm Mác-xít]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Phiên 4 (22/6): Claude (Anthropic). (2025, June 22). [Phản hồi về mâu thuẫn lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất trong bối cảnh AI]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Phiên 5 (25/6): Claude (Anthropic). (2025, June 25). [Phản hồi đề xuất dàn ý bài luận về AI và lực lượng sản xuất theo chuẩn Triết học Mác-Lênin]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Phiên 6 (28/6): Claude (Anthropic). (2025, June 28). [Phản hồi soát lỗi ngữ pháp và diễn đạt các đoạn phân tích đạo đức và nguyên tắc cá nhân]. Claude Sonnet 4.6. <https://claude.ai>

Tuyên bố tác giả: Tôi xác nhận rằng toàn bộ ý tưởng chủ đạo, luận điểm, phân tích, ví dụ Việt Nam và kết luận trong báo cáo này là do tôi tự thực hiện. AI chỉ được sử dụng để hỗ trợ tìm hiểu khái niệm ban đầu, gợi ý cấu trúc và soát lỗi ngữ pháp - theo đúng phạm vi được cho phép trong hướng dẫn học phần. Toàn bộ 6 phiên sử dụng AI đều được ghi nhận đầy đủ ở trên.

III. PHÂN TÍCH CÁC VẤN ĐỀ ĐẠO ĐỨC LIÊN QUAN ĐẾN VIỆC SỬ DỤNG AI TRONG HỌC THUẬT

Việc tích hợp AI vào học thuật đặt ra những câu hỏi đạo đức sâu sắc mà mỗi người học cần nhận thức rõ. Dưới đây là phân tích ba vấn đề đạo đức trọng tâm:

Vấn đề đạo đức	Biểu hiện cụ thể	Hướng giải quyết
Ranh giới hỗ trợ & gian lận	Khi AI viết >50% nội dung; bài luận, tiểu luận có AI soạn thảo gần như toàn bộ	Dùng AI như 'trợ lý biên tập': ý tưởng từ người học, AI hỗ trợ ngôn ngữ; luôn trích dẫn
Quyền SHTT & trích dẫn	AI tổng hợp từ nhiều nguồn mà không có trích dẫn gốc; người dùng lấy output như kiến thức của mình	Xác minh thông tin AI cung cấp; truy nguồn gốc và trích dẫn đúng chuẩn APA/MLA; ghi rõ 'Hỗ trợ bởi [Tên AI]'
Tác động đến quá trình học & phát triển kỹ năng	Phụ thuộc AI khiến sinh viên không tự phát triển tư duy phản biện, kỹ năng viết, khả năng phân tích độc lập	Đặt giới hạn rõ ràng: soạn thảo thô trước, dùng AI chỉnh sửa sau; thực hành không dùng AI định kỳ

3.1. Phân tích sâu: Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật

Đây là vấn đề phức tạp nhất vì không có ranh giới tuyệt đối. Tôi đề xuất một 'thước đo đạo đức' cá nhân: nếu AI tạo ra những ý tưởng chính và luận điểm chủ đạo của bài, trong khi người học chỉ sắp xếp và nộp lại, đó là gian lận. Nếu người học có ý tưởng, luận điểm, bằng chứng riêng và dùng AI như một 'biên tập viên ngôn ngữ', đó là sử dụng hợp lý.

Điều quan trọng là ý nghĩa học thuật của quá trình học tập không nằm ở sản phẩm cuối cùng mà ở hành trình tư duy, nghiên cứu, phân tích và tổng hợp. Nếu AI thực hiện hành trình này thay cho người học, mục đích giáo dục bị phá vỡ hoàn toàn dù bài nộp có chất lượng cao.

3.2. Vấn đề sở hữu trí tuệ và trích dẫn

AI được huấn luyện trên hàng tỷ văn bản từ nhiều tác giả mà không có sự cho phép hoặc trả thù lao cho những người sáng tạo ra nội dung đó. Khi AI tổng hợp thông tin, không thể xác định rõ nguồn gốc từng phần kiến thức. Điều này đặt ra câu hỏi: ai là 'tác giả' của nội dung AI tạo ra? Quan điểm của tôi là người dùng có trách nhiệm trích dẫn đầy đủ cả AI lẫn các nguồn mà AI có thể đã sử dụng, đồng thời xác minh độc lập các thông tin đó.

3.3. Tác động đến sự phát triển kỹ năng

Nghiên cứu tâm lý học nhận thức cho thấy việc vật lộn với những thách thức trí tuệ (desirable difficulty) là cơ chế học tập hiệu quả nhất. Khi AI loại bỏ những 'khó khăn tốt' này, người học mất đi cơ hội xây dựng năng lực tư duy sâu. Về lâu dài, một thế hệ sinh viên có thể tốt nghiệp mà không có khả năng giải quyết vấn đề phức tạp một cách độc lập – đây là mối nguy cơ thực sự cần các chính sách giáo dục nhìn nhận nghiêm túc.

IV. BỘ NGUYÊN TẮC CÁ NHÂN VỀ SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM

Dựa trên quá trình nghiên cứu chính sách, thực hành với AI và phân tích đạo đức, tôi xây dựng bộ 7 nguyên tắc cá nhân sau đây để hướng dẫn cách sử dụng AI trong suốt hành trình học tập và nghiên cứu của mình:

#	Nguyên tắc	Nội dung thực hiện
1	Minh bạch & trích dẫn	Luôn ghi rõ công cụ AI đã sử dụng, phiên bản, và prompt cơ bản trong phần chú thích hoặc phụ lục của bài.
2	Ý tưởng là của tôi	Luôn tự phác thảo ý tưởng chính trước khi nhờ AI hỗ trợ ngôn ngữ, cấu trúc hay mở rộng.
3	Xác minh thông tin	Kiểm tra mọi dữ liệu, trích dẫn, số liệu mà AI cung cấp từ nguồn gốc đáng tin cậy trước khi sử dụng.
4	Tuân thủ quy định trường	Đọc và thực hiện đúng chính sách AI của cơ sở giáo dục; xin phép giảng viên khi chưa rõ.
5	Duy trì kỹ năng độc lập	Định kỳ thực hành các nhiệm vụ học thuật mà không dùng AI để đảm bảo kỹ năng tư duy và viết không bị mai một.
6	Bảo mật thông tin cá nhân	Không nhập thông tin nhạy cảm (dữ liệu nghiên cứu chưa công bố, thông tin người khác) vào các nền tảng AI công cộng.
7	Phát triển năng lực phê phán AI	Nhận thức về giới hạn của AI: thiên kiến dữ liệu, sai sót thực tế, thiếu chiều sâu học thuật; luôn đánh giá phê phán output.

Những nguyên tắc này không phải là quy tắc cứng nhắc mà là kim chỉ nam linh hoạt, được xây dựng từ sự hiểu biết về giá trị thực sự của giáo dục: không phải sản phẩm học thuật, mà là quá trình hình thành năng lực tư duy và nhân cách người học. AI là công cụ mạnh mẽ – dùng đúng cách, nó có thể nhân lên gấp bội năng lực học tập; dùng sai cách, nó sẽ làm rỗng ruột toàn bộ ý nghĩa của giáo dục.

V. INFOGRAPHIC: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

 AI + HỌC THUẬT = THÀNH CÔNG BỀN VỮNG

 CHÍNH SÁCH DHQGHN & HUST ✓ Cho phép dùng AI có trích dẫn ✓ Cấm nộp bài AI nguyên bản ✓ Yêu cầu tính minh bạch	 ĐẠO ĐỨC 3 vấn đề trọng tâm △ Ranh giới hỗ trợ & gian lận △ Quyền sở hữu trí tuệ △ Phát triển kỹ năng độc lập	 THỰC HÀNH Quy trình 3 bước ① Tự phác thảo ý tưởng trước ② Dùng AI hỗ trợ & xác minh ③ Viết lại & trích dẫn minh bạch
--	---	---

7 NGUYÊN TẮC SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM

1 Minh bạch & trích dẫn	2 Ý tưởng là của tôi	3 Xác minh thông tin	4 Tuân thủ quy định	5 Kỹ năng độc lập	6 Bảo mật thông tin	7 Phê phán AI
-------------------------	----------------------	----------------------	---------------------	-------------------	---------------------	---------------

 NÊN LÀM	 KHÔNG NÊN LÀM
✓ Tự nghiên cứu trước khi hỏi AI ✓ Xác minh thông tin từ nguồn gốc ✓ Ghi rõ đã dùng AI trong bài ✓ Viết lại bằng ngôn ngữ của mình ✓ Học thêm từ cách AI giải thích	X Copy-paste nguyên xi output AI X Không kiểm tra thông tin AI cung cấp X Giấu việc sử dụng AI X Dùng AI thay thế hoàn toàn tư duy X Nhập thông tin nhạy cảm vào AI

"AI là công cụ mạnh mẽ – dùng đúng cách, nó nhân lên gấp bội năng lực của bạn. Dùng sai cách, nó sẽ làm rỗng ruột ý nghĩa của việc học."

— Báo cáo thực hành: Sử dụng AI có trách nhiệm trong học thuật —